

NEJROZŠÍŘENĚJŠÍ ČESKÝ OUTDOOROVÝ ČASOPIS – ROZDÁVÁN ZDARMA VE 436 OUTDOOROVÝCH CENTRECH

8 2003 Ročník VII. DOBRODRUH ZDARMA

MĚSÍČNÍK PRO AKTIVITY V PŘÍRODĚ

JOSEF RAKONCAJ

RADÍ

SPANÍ VE VYSOKÝCH HORÁCH

V dalším povídání s Josefem Rakoncajem, našim dosud nejúspěšnějším himálajským horolezcem a členem redakční rady Dobrodruha, se budeme věnovat spání v extrémních podmínkách vysokých hor. Probereme vše, co s tím souvisí, v první řadě speciální stany do těchto míst, neboť nad základním táborem již většinou horskou chatu, salaš nebo hotel nenajdete. Pohovoříme samozřejmě i o méně častých způsobech spání v záhrabu či velké stěně a jako obvykle i o četných dalších zkušenostech, které Joska na svých expedicích získal.

Než začneme spát v Himálaji, nebo jinde ve vysokých horách, kde je nutné nocovat ve stanu, je potřeba si říci alespoň základní věci kolem stanů. Jaký má být stan do těchto extrémních podmínek?

Mnohým samozřejmě stačí stan na to, aby na ně u Jadrana nepršelo, když už se to třeba jednou za čtrnáct dnů stane. Ale pořádný stan, který skutečně je pro horolezce takovou oázu, která umožní i přežití, je o něco víc zcela jiným.

Samozřejmě, stan musí ochránit především před deštěm a sněhem, ale v horách samozřejmě před větrem, to je tam asi nejdůležitější. A také, aby na tebe nesvítilo spalující slunce. Proto bys měl vybírat stan i podle barvy. Výrazná barva samozřejmě plní nejen určitou signální funkci, ale

➔ Pokračování na str. 2-4

50 Z námi používané desítkové početní soustavy vyplývá, že toto je jubilejní, celkově již padesáté číslo Dobrodruha.

GANGA 2003

Z deníku vedoucího expedice

Slavný indický veletok Ganga (hindsky řeka) začíná soutokem dvou pramenných toků – Alakandy a Bhágiráthí – u městečka Déoprjágu. Alakanda, na níž zaměřila v roce 1977 i česká vodácká expedice kolem Mirka Štětiny (výprava bohužel skončila smrtí dvou kanoistů), byla již vodáky sjeta. Rovněž pak dolní tok Bhágiráthí. Na zřejmě dosud nesjetou horní partii této řeky se letos vypravila dvanáctičlenná vodácká expedice vedená Filipem Jančarem. Přinášíme výňatky z deníku vedoucího expedice. Čtete na str. 9 a 10

JOSEF RAKONCAJ RADÍ

SPANÍ

► Pokračování ze str. 1
 víme, že každá barva i jinak odráží světlo. Nejvýhodnější je z tohoto hlediska žlutá barva a používá se hodně i červená.
 Důležitá je ochrana vrchní stanové textilie proti UV záření. Když ji stan nebude mít, tak se ti za chvíli rozpadne. I u moře. V horách má slunce šílenou intenzitu a stany tam v tomto směru dost odchází. Proto mají výškové stany speciální úpravy proti slunci.
 Stan do hor musí v maximální míře především zadržet vítr. Měl by mít patřičný vrchní zátěr, ale takový, který současně umožní dýchání stanu. Jsou to dost protichůdné veličiny, a proto bývají kvalitní stany dost drahé. Jejich cena se pohybuje u malého stanu kolem 30 000 korun. Velký stan do base campu stojí třeba i 100 000 korun.

Jak velký by měl být stan do hor? Samozřejmě, člověk musí myslet na to, aby se nevlácel s příliš velkým stanem.
 Počítej, že na jednoho člověka by mělo vyjít místo na šířku ramen. Bývá to kolem 70 cm na osobu. Délka je také důležitá, aby ses třeba neopíral nohama o stěnu. Když se o ni budeš opírat spacákem, bude ti zima na nohy. Délka by proto měla být kolem 210 cm. Nesmíš zapomenout ani na to, že ve stanu musíš vařit. To se děje buď pod stříškou v předšítě, nebo za špatného počasí uvnitř stanu. Snažíš se ale vařit v předšítě, kvůli kondenzaci par uvnitř stanu.
Jak se tam nahore připravuje místo pro stan? Nebývá to asi jednoduché.
 Vždycky si musíš připravit plošinu. To bývá vyčerpávající. Musíš odházet sníh, vysekát led, nebo si plošinu připravit za pomoci kamenů. To může všechno trvat třeba i tři hodiny a s tím časem musíš dopředu počítat. Ale čím lépe si to vše připravíš, tím se ti bude lépe spát. Někdy ani není místo na celý stan. Třeba, když jsi v prudkém svahu. Stan nesede celou plochou na plošinu a zbytek padá dolů. Jinak to často opravdu nejde. Potom to uvnitř vypadá tak, že sedíš na straně, kde je police a nohy máš natažené na šířku směrem do propasti. Musíš se uvnitř zafixovat lanem. Sundáš si úvazek, aby se ti prokrvovaly nohy, a kolem těla si dáš jen smyčku. Prostě žádná velká pohodlička. Moc se nevyspíš, musíš tam vařit a větrat. Když nevětráš a vaříš, spotřebováš uvnitř kyslík, který ti pak schází pro dýchání a můžeš omdlet.
Když jsme u toho vaření uvnitř, určitě se při tom stan uvnitř alespoň trochu vytopí.
 To rozhodně. Když je venku minus pětadvacet, tak uvnitř ho vytopíš třeba na deset. Ale nesmíš zapomenout opravdu na

to větrání a pak na nulovou absorpční setrvačnost tepla ve stěnách stanu.

Jak se chránit před prachovým sněhem?

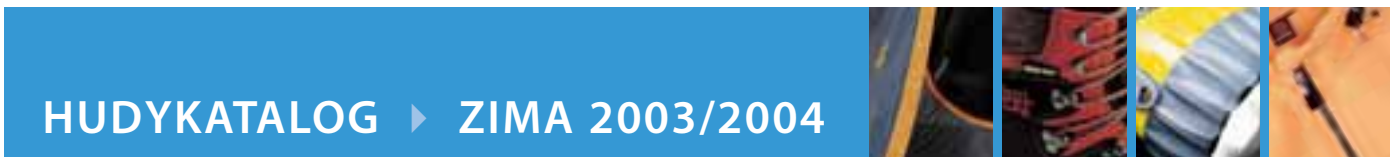
Prachový sníh proleze všude, i zipem. Kvalitní stan je opravdu konstruován tak a je z tak dobrého materiálu, že ani tento sníh se do něj takřka nedostane.

Jaké se používají útočné stany do nejvyšších horských partií? S tropikem nebo bez něho?

Stany bez tropika, které se používají jako útočné, jsou výjimečně kvalitní a samozřejmě také hodně drahé. Mají trojvrstvou stěnu s tím, že vnitřní speciální vrstva zabraňuje namrzání stěny. To u stanu s tropikem nemusí být. Jednovrstvý útočný stan má velikost asi dva krát metr patnáct. Sóló stan ještě menší. U útočného stanu musíš skutečně koukat na jeho váhu, protože každé deko navíc tahat nahoru je sakra cítit.

Když se vracíš dolů, necháš stan nahore? Přeci jen jsi hodně unavený a třeba se ti s ním už nechce tahat dolů.

Útočný stan většinou ne. Stany ve fixních lágrech se tam někdy nechají, protože často bývají poškozené větrem, jsou rozlámnané. Přijdeš ke stanu, z něj čouhají trubky. Stačí, aby ve stanu nikdo den dva nebyl a stan jde do háje. Když víš, že ho ještě budeš určitě potřebovat, tak stan někdy radši kvůli větru při odchodu složíš, vnitřní vybavení dáš do kouta, vytaháš konstrukci a stan zatížíš. Potom, když se vrátíš, stan si za chvíli postavíš. Ale většinou se stany nechávají stát, jelikož horolezci mezi tábory neustále migrují. Třeba měsíc.

První zimní HUDYkatalog 2003/2004 již ve všech 26 prodejnách HUDYsport

V katalogu zimního zboží si můžete v klidu vybrat již nyní – stačí si ho vyzvednout v některé z našich prodejen nebo objednat na naší internetové stránce www.hudy.cz v sekci Katalog. Obratem vám ho ZDARMA zašleme.

KLONDIKE GTX MID. Lehká a pohodlná ATC obuv do každého počasí v kotníkovém stříhu. Svršek z hydrofobního semíše v kombinaci s Cordurou, podšívka GORE-TEX®.

ATC. Obuv třídy ALL TERRAIN COLLECTION pro celoroční použití, pro pohyb ve sněhu i exponovaném terénu. Systém aktivní ventilace LOWA CLIMATE-CONTROL, u top modelů navíc GORE-TEX®ová podšívka (GTX). U nových modelů multikomponentní podrážky VIBRAM® VIALTA s PUR tlumiči meziprstvou, integrovaným torzním stabilizátorem a vylepšenou protiskluzností. V dámských velikostech i speciální dámské stříhy LADY. Velikosti 3,5 - 13.

SAPPORO GTX. Osvědčená luxusní ATC obuv do každého počasí v polobotkovém stříhu. Svršek z hydrofobního semíše v kombinaci s Cordurou, GORE-TEX®.

K dvouleté záruce nyní i 2 roky servis zdarma! LOWA - vždy něco navíc!

LOWA
...simply more

Oficiální zástupce LOWA pro ČR: PROSPORT PRAHA s.r.o., Hodonínská 365, 141 00 Praha 4
telefon: 241 483 338, fax: 241 481 339, e-mail: prosport@prosport.cz, web: www.prosport.cz

PRODEJNÍ zastupitelé obuv LOWA: BEROUN KOLA ŠIBER v Pletalské ulici 1 BRNO HUDY Veneř 13 v Orl. 20 SUN SPORT Lidická 17 ČESKÉ BUDĚJOVICE HUDY Hvozdná 28 FRENŠTÁT JAMASTE Dohň 491 FRYŠEK-MÍSTEK HUDY Míst. Svojska 43 HAVÍŘOV HUDY Mláni 47/378 HRADEC KRÁLOVÉ HUDY Sobotkova 581 v HRENSKO HUDY Hrnčíka 131 JABLONEC N. M. HUDY Podbuzácká 22 JIČÍN DOBŘ. Hvozdná 103, HUDY Hvozdná 59 JIHLAVA HUDY Zvončická 8 KARLOVY VARY HUDY Zvončická 9 KLAPOVY HAVANÍ Kpt. Jaroše 31 KOLÍN SPOLUZEVS. Zmizova 046 LIBEREC HUDY 5. března 11 MĚLNÍK BOLESLAV HUDY Žatecká 119 OLOMOUČ HAVRILE SPOR 8. května 14 HUDY Opatovická 19 OSTRAVA HUDY Křižkova 6 PÍSEK SPORT - VOLATY ČAS Medaňská 527 v Havlíčkově nám. 89 PÍZEŇ HANMAN Bezručova 9 v Slovanská 100, HUDY Městské Republiky 5, KČMIG SURF Teplácká 14 PRAHA 1 HUDY SPORT Havlíčkova 11 v Mo. Pachtýřská 14 PRAHA 2 HUDY Slezská 8 PRAHA 3 MARŠALPECE Slezkova 5 PRAHA 4 HOFER SURF SHOP Žluté lázně, SPORT CENTRUM VÍŠEK Krasovská 19 PRAHA 5 HUDY Lidická 43/46, ZPM SPORT Archbaldská 2256 PRAHA 6 HUDY Dejvická 48 PRAHA 7 HUDY Stroumeyerova náměstí 10 PRAHA 8 MĚLNÍKÉ OUTDOOR Hrdyčská 6 PRAHA 9 SPORT HALBA Cechoměřská 41 PRAHA 10 AKC SPORT Mochovská 24, HENIS SPORT Europek, Šišovská, KVA SPORT Vozovná 29 PŘÍBRAM AKC SPORT OUTDOOR Opatovská 206 TÁBOR SPORT BALEK Husova 909 TEPLICE HUDY Kupačka 10/715 ÚSTÍ NAD LABEM HUDY Běhákův 3 ZABŘEH DONAL SPORT ČSĀ 9 ŽILIN HUDY Vodu 453 ZNOJMO TOP SPORT Hnězí Česká 48

➤ **Dokončení ze str. 3**

Je dobře, když ti zapadá stan něhem?
To rozhodně, je tam tepleji. Nejbezpečnější a nejteplejší spaní je v záhrabě, kde stan sotva kouká. Vem si třeba eskyrnácké igly. To je podobné.

Pojďme se přiblížovat k hoře. Stavi se při treku velké stany?
Ne. Jen malé na přesun, většinou po dvou lidech. Nikdo se nebude zdržovat stavěním velkého tábora.

Jak spí nosič?
Ti si vlezou pod igelit. Třeba si postaví transportní sudy na sebe, udělá se jedná druhá stěna, z ní si natáhne igelit a na druhé straně zatáhne. Uprostřed to vyzrát klackem. Taková šikmá stěha. Tam dřepí celou noc na bobku a to jim stačí. Rozdělají si oheň a všechno propálí. Na noc se nečím přikryjí. Někde je dohoda, že

tam nechal vyspat, to k tomu rozhodně nepatří. Nebo si někým pichneš hůlku, protože ji budeš potřebovat při sestupu, třeba se podle ní budeš orientovat – a někdo ti jí ukradne. To může mít pro tebe i smrtelné následky. Někteří se fakt chovají jako hyeny. Ale samozřejmě, nelze to paušalizovat na všechny, všichni se tak nechovají. Ale je toho dost.

Ale třeba lana se navzájem využívají, ne?

To ano, ale záleží na domluvě. Někdo tam musí přijít první a fixní lana natahat. Přes ledopád taháš lana třeba týden, nosíš žebřiky a riskuješ. Nadřeš se jako vůl. Domluva vypadá třeba tak, že ti tu práci jiná expedice zaplatí, a dost tvrdě. A potom přijde nějaký chytrák, všechno použije a to, co ty zdořááš týden, on přeběhne za chvilku. Potom si udělá vrcholovou fotku s vlaječkou na vršku, vynese tam medví-

dotlivých vysílacích relacích na dálku. Jinak jsi utahaný tak, že prochrápeš většinu času, když zrovna neváříš. Ležíš a čumíš do kopule stanu. Horečezectví je velkým dílem psychická záležitost. Musíš se naučit třeba dva dny čumět do blba.

Jak nejděle jsi byl někde sám?

Na K2 nás zastihla nepohoda, a tak jsem byl tři neděle skoro pořád sám v přesduněném basecampu. To je asi patnáct kilometrů za základním táborem. Ale udělal si takový režim. Vstaneš, vyhážeš sněh, uděláš potřebu, najíš se, uděláš vysílací relaci a jdeš si lehnout. A taky si hledáš nějakou činnost. Dokonce ti řeknu, že když jsi někde sám, uprostřed ledovce, tak máš dost blběj pocit. Kolem nikde nikdo. Venku se něco šustne a ty máš i strach. Jednou nám chodil kolem stanu vzácný sněžný leopard. Nevěděl jsem ho, ale ráno byly kolem stanu jeho velké sto-

SPANÍ VE VYSOKÝCH HORÁCH

jakmile vstoupí na ledovec, tak jim musíš zabezpečit spaní. To je různé.

Hodně se dnes mluví o morálce ve využívání stanů. O tom, že se ze stanů krade, spí se bez domluvy v cizích stanech.

Dnes není morálka žádná. Nejsi ve stanu, někdo ti tam vlez, chrápe v tvém spacáku, sni ti jídlo a ty máš potom prdlačku. To se děje čím dál tím víc. Dříve bylo pravidlo, že cizí stan se dá použít jen v nouzi. To je samozřejmě. Nebo, když není jiné místo na druhý stan, tak se domluví, kdo postaví stan a že se v něm vyspí i jiné výpravy. Setkal jsem se třeba s tím, že jsem přišel ke svému stanu a ve vnitř byli Rakušané. Ještě mi žrali moje jídlo. To jsem málem vyletěl z kůže. A to bylo už někdy v roce 1986.

Dneska je takový trend vycvřávání jeden s druhým. Leckdo si řekne, co bych se dřel, když tam ten stan je. Ke zdolání vrcholu totiž patří i to, že si musíš prožít třeba to stavění stanu. To taky patří k výkonu. Víš, jaké je utrpení tam ten materiál natahat? Ale říct ti, že dám třeba prachy nějakému Šerpovi ve stanu, aby mě

ka a je slavněj. To, že mu někdo cizí a ne pro něj, cestu připravil, už se nevidí. A není to jen o tom připravit a zajistit cestu. Ta se musí také pořádně udržovat. Dělalji to často Šerpové a ty jim za ten nadstandard taky platiš. Platiš jim všechno, každý metr. Taky se stane, že Šerpové předem zabezpečí cestu a potom ji expedicím pronajmou. No a zase, někdo to zaplatí a někdo tam projde na černo. Takže ten problém vycvřávání není jen o stanech.

Vratme se do stanu. Někdy musíš strávit ve výšce několik dnů. To musí být dost nuda. Sám jsi říkal, že to čekání je někdy silné.

Na to si zvykneš. Ale jsou lezci, kteří s tím mají dost velké problémy. Někdo si třeba nese knihu. Jednou si Jarek Stejskal nesl takovou velkou tlustou knihu. To vš, tahat ji do té výšky. Mě to tak vytočilo, že jsem mu ji vzal a přetřhl napůl. Bohužel jsem mu dolů hodil tu půlku, kterou ještě neměl přečtenou. Nebo se dělalo to, že se kniha natrhala a části se nechávaly v táborech. Postupně si jí všichni četli. Nosil jsem taky walkmana. Nebo se hrály šachy po vysíláče. Třeba se říkaly tahy v jed-

py. To víš, vidět ho by byl zážitek. Je jen málo jeho fotek.

Lidi se nebojí? Občas se mluví i o kriminálních v horách.

No, v Pákistánu se stalo, že někdo trekaře zavraždil. Ale nemyslím si, že by se to dělo ve velké míře. Kudlu do břicha ti přece vrazí někdo i uprostřed města.

Rekni něco o záhrabech. Také se stává, že musíš přespát bez stanu. Ty máš třeba zkušenost, kdy jste s Da Polenzou museli přespát pod vrcholem K2.

To se děje při průsvitu, třeba když nestihneš dojet do stanu, nebo při útoky na vrchol. Ale musíš mít zkušenosti a hlavně třeba lopatu. Dělá se to tak, že z boku do přečveje vykopeš díru, vlez do ní a zavřeš to kvádry sněhu. Je tam celkem teplo, samozřejmě v měřítku podmínek, a hlavně na tebe neouká. I to musíš natrénovat. My jsme to třeba dělali v Tatrách. Záhrab ti pomůže přežít. Na K2 jsem samozřejmě lopatu neměl, a tak jsem použil pikl (cepín).

Jak se spí třeba ve velkých stěnách, třeba ve stěně Trollů, kde máš zinní provvzstap?

Tenkrát na stěně Trollů jsme si dole udělali tábor, vlastně třípatrový záhrab. Měli jsme asi tři sta metrů lana a dopředu jsme si zafixovali kus cesty. Slezli jsme do záhrabu a druhý den jsme to zafixované vylezli a natáhli další kus. Takhle jsme se postupně dostali na vršek s tím, že jsme ve stěně i spali. Jinak se ve stěnách používají závěsná lůžka a tak tam žiješ třeba týden a pořádko to všechno vytahuješ za sebou výš. Na noc musíš lůžko zafixovat, protože může být vítr a ten tě může zvednout. Představ si třeba Američana Libenského, který skoro třicet dnů ležl sám Mount Tor na Baffinově ostrově. Dvanáct set metrů převyšel stěny.

No, myslím že už můžeme skončit. Až je z toho spaní v zimách člověku krušno a zima. Jdu raději pod svou teplou duchnu k ústřednímu topení.

Jo, tam je to nejlepší.

KANY

PROFESIONÁLNÍ DIGITÁLNÍ FOTOGRAFIE.
NYNÍ JIŽ NEJENOM PRO PROFESIONÁLY.

Představujeme vám fotoaparát EOS 300D s 6,3 megapixelovým snímačem Canon CMOS a výsokým procesorem DIGIC. Tato digitální jednoblažná zrcadlovka nabízí široké možnosti pro uplatnění svých schopností včetně rozsahu citlivosti ISO 100 - 1600, který umožňuje přeřazení na ekvivalentní citlivost filmu – od výborných po nedostatečné světelné podmínky. Je plně kompatibilní se všemi objektivy Canon EF a s křímeky, kromě speciálních instancí fotografů. Informace o tomto novém produktu z oblasti jednoblažných zrcadlovek získáte na www.canon.cz

you can **Canon**

Nové sídlo HANNAH CZECH V PLZŇI

Jeden z největších českých výrobců sportovního oblečení a outdoorového vybavení, Hannah Czech a.s., otevřel v Plzni nové firemní a obchodní centrum.

V devítispatřodově budově se na atraktivním místě blízko nádraží a obchodního domu nachází vedení firmy, oddělení tuzemského i zahraničního obchodu, marketing i vývojové středisko. Dosud byla tato oddělení rozptýlena po různých místech

prežehské aglomerace. Na ploše více než 1000 metrů čtverečních prodejní plochy je ve třech patrech soustředěna rovněž atraktivní nabídka outdoorového vybavení a sportovního oblečení. Prostory působí velice příjemným dojmem, zboží je přehledně uspořádáno, místa pro výběr je dost.

Zákazníci zde najdou nejen výrobky z logem Hannah, tedy sportovní oblečení pro všechna roční období, jakož i stany, spací pytle, batohy a rú-

z outdoorové doplňky, ale i produkci renomovaných světových firem. Oprávněnou pozornost záměrně o pobyt v přírodě, či sportovní aktivity bude zejména kolekce s názvem Redstone – made by Hannah*, obléčení ve stylu klasického safari i moderního městského oblečení.

Nové centrum Hannahu bylo otevřeno v polovině října, zboží ve velké předně lze nakoupit každý den od 9 do 19 hodin.

Most Si-o-Se – Esfahán.

► *Dokončení ze str. 7*

Největším lákadlem **Bamu**, této typické pouštní oázy s hliněnými domky a palmovými háji datlí, je mohutná pevnost **Arg-é Bam**. Kromě návštěvy kouzelné pevnosti a ohromných opuštěných zbytků starého města stojí za úvahy i výlet do pouště, která začíná těsně za posledními domky.

Dalším pouštním městem je **Yazd**, kolébka předislámského náboženství – zoroastrismu. Staré město, tvořené spleť hliněných uliček, větracích věží („bádghír“) a kanálů („ghanátů“), přivádějících do města vodu ze vzdáleného pohoří, je chráněné UNESCOm. Nedaleko od města se nacházejí další zoroastrické památky: Věže ticha, kde vyznavači tohoto náboženství pohřbivali své mrtvé, a jejich svatyně Chak-chak, ukrytá v poušti.

Téměř polovina Iránu je pokrytá **horami**. Nacházejí se tu tři velké horské hřebeny – na severu Alborz, oddělující Kaspické moře od centrálního Iránu, na severozápadě malá pohoří Sabalan a Talesh sopečného původu a skrz celý Irán od Kordestánu až do Bandar-é Abbásu se táhnou pohory Zágros.

Při našem cestování jsme poznaly hory Zágrosu v různých tvarech, velikostech i úhlech osvětlení. Rudé rozeklané kopce vyrůstající z pouště, kopečky, pokryté malými

ÍRÁN – JAK PO NĚM CESTOVAT? – II

kaktusy s údolíčky, v nichž rostlo pár stromků, vysoké hory s šedými a růžovými skalami, pokryté nahoře sněhem, hnědá vrchovina s vrháními při ústí jarních řek, písčité srázy, pokryté šterkem a spadající do neúrodných rozpraskaných plošin.

V centru země se rozkládají rozsáhlé ploché pouště. Střídají se tu bizarní skály a hluboké rokle, pusté oblázkové planiny i oblasti písčinych přesypů. Právě pro tuto pestrost má iránská poušť svou drsnou krásu a najde se v ní spousta míst oplývající barvami a tvary, srovnatelnými s nejznámějšími pouštními monumenty Severní Ameriky a Austrálie. S tím rozdílem, že k nim nevedou dálnice a nehemží se to tu davy turistů.

Na rozdíl od drsnosti Zágrosu je Alborz díky své poloze u Kaspického moře pokryt zelení. Zeleň a svěžest dubových lestů umocňovaly četné **vodopády**, v období oslav perského Nového roku zcela obléžené piknikujícími Iránci, pro které je piknik v přírodě jednou z nejoblíbenějších zábav.

INFORMACE PŘED CESTOU

Iránská ambasáda poskytuje dva druhy víz: tranzitní na 5 dní a turistická na 3 týdny. Lidé, cestující do Iránu před námi, většinou používali levnější tranzitní víza, která na místě prodlužovali. Zkušenosti s prodloužením víz však byly rok od roku horší, navíc se pákistánská ambasáda, která musela tranzit potvrdit, přestěhovala z Prahy do Váruvy. Rozhodly jsme se tedy pouštět vízum turistické. To však bylo podmíněno požadavkem absolvovat cestu do Teheránu letecky a rezervovat noclehy na celou dobu pobytu v Iránu. Ukázalo se, že požadavek na potvrzení noclehů lze obejít zárukou od nějaké

iránské cestovní kanceláře. Strávily jsme hodiny na internetu obeláním asi 20 cestovek, které nabízely, že se za poplatek 30–50 USD za nás zaručí a víza vyřídí. Po šestidenním čekání jsme obdržely od jedné z nich, Bastami Travel z Teheránu, výtoužené Visa of Islamic Republic of Iran, které se díky svoji exotičnosti stalo ozdobou našich pasů.

Dalšími záležitostmi nutnými vyřadit před cestou bylo očkování, výběr léků, jídla, vhodného oblečení a literatury.

Očkování: do Iránu se doporučuje Hepatitida A (1200 Kč), břišní tyfus (asi 400 Kč) a ev. přeočkování proti tetanu. Očkování proti vzteklině a Hepatitidě B nejsou nezbytná. Preventivní užívání antimalariik jsme vzhledem k nízké pravděpodobnosti výskytu malárie v termínu, kdy jsme jely (začátek dubna), vynechaly.

Léky: naše zásoby byly s ohledem na naše mylné představy o místním zdravotnictví přehnané. Skládaly se z protipříjemných preparátů (Imodium, Reasec, Endiaron), širokospektrých antibiotik, antimalariik, léků proti nachlazení a bolestem, kapek do nosu, očí a uší, desinfekcí, náplasti a obvazů. Nakonec jsme použily jen preventivně Neoanin a Paralen, když nás bolelo v krku. Jinak je samozřejmě důležité mít potřebné léky, ale všeho s mírou. Rozhodné je nutné pojištění léčebných výloh!!!

Jídlo: dá se koupit levně kdekoli a pokud by se kebabý čásem přejedly, je možné vzít si pár instantních polévek, kaší, těstovin a kávu proti případné otravě čajem. Určitě se sebou nebrat sladkosti – Iránci jich mají nepřeberně a úžasny! I když jsme jedly na ulici i v rodinách, žaludeční potíže nás celý pobyt nepotkaly. Jen jsme se v kebabárnách vyhýbaly masu a majonézám a ovoce a zeleninu oplachovaly. Neprohloupíte, pokud si

vezmete ponorný vařič, zásuvky i el. napětí jsou stejné jako u nás.

Oblečení: při výběru jsme se řídily varováním, že ženám smí být vidět jen obličej, ruce k zápěstím a chodidla (muži mohou mít krátký rukáv a údjné i kratasy, což se nám nepovedlo ověřit). Základem jsou kvalitní trekové sandály a pohory nebo nějaké uzavřené pevnější boty na výlet do šterkové pouště nebo pro případný trek. Osvědčily se nám nejméně 2 šátky, tmavší a z fáčoviny (v Iránu lze sice koupit místní verzi zahalení, ale z hnusného tlustého černého silonu, což je v tamních vedrech o uvaření lebký). Dále tmavší trika nebo košile s dlouhým rukávem bez výstřihu, sahající pod zadek, dlouhá sukně (až na zem), kterou lze prošídat s tmavými volnými kalhotami, které při-řadí neobepínají zadní partie. Kupodivu neva-ří džíny, pokud jsou tmavé. Dobře je vzít si i něco teplejšího (mikina, fliska) a šušťákovou bundu. Ponožky do sandálů nejsou nutné. Vzhledem k tomu, že si personál ubytoven nevědí moc starosti s výměnou povlečení a nezdřídka naleznete na polštářích a prostěradle vlasy a skvrny neznámého původu, není na škodu mít s sebou lehký spacák.

Literatura: informace před cestou jsme sháněly převážně z internetu (např. www.persia.org, www.iranmania.com, www.lonelyplanet.com, www.odci.gov/cia/publications/factbook/geos/ir.html) a dostupné literatury (příklady české literatury, z níž lze vytáhnout i řadu odkazů na literaturu zahraniční: Mendel, M.: Islámské zvyky. Džihád; Kropáček, L.: Duchovní cesty Islámu, Blízky východ na přelomu tisíciletí; Gombár, E.: Úvod do dějin islámských zemí, Moderní dějiny islámských zemí, Dramatický půlmesíc; Mizerová, A., Neulil, O.: Islám a jeho svět; Miller, Z.: Islám. Historie a současnost; Křiváková, A., Mendel, M., Müller, Z., Dudák,

V.: Islám. Ideál a skutečnost; Černý, M.: Země, kam se nejedí).

Odcestovaly jsme vybaveny mapou Iránu (RV Verlag, „Naher Osten, Iran“), průvodcem pro „nekonvenční“ cestovatele Lonely Planet, zajímavými stránkami z internetových cestopisů (www.sweb.cz/milan.klech/index.htm, www.sweb.cz/iran, www.shift.cz/cestovani, http://kasp.cz/iran/iran.html), úžasnou knížčkou nazvanou Teheránská hovorová perština a malým česko-anglickým slovníkem. Vyplatí se koupit poslední vydání LP, protože jinak jsou některé údaje neaktuální, což je zejména u informací o cenách a ubytování dost nemilé. Co se LP nedají, jsou mapy jednotlivých měst.

Vzhledem k tomu, že jsme měly relativně dost času, rozhodly jsme se kromě klasické trasy Teherán, Esfahán, Shiráz, Yazd prostestovat i východ a jih země. Tyto oblasti jsme zvolily kvůli přírodním zajímavostem a národnostním menšinám, které tu žijí.

Chcete-li využít pětidenní tranzitní víza, stihnete navštívit maximálně jedno město, protože tranzit přes celou zemi od Turecka k pákistánským hranicím trvá 3–4 dny. Nejvíce turistů se zastavuje v Esfahánu, ale můžete být i Shiráz nebo Yazd. Na 2 týdny můžete volit ze dvou variant: oblast středu a jihu (Esfahán se zajišťkou do Shirázu, Yazdu, Kermánu, Bamu) nebo oblast středu a východu (Esfahán, Shiráz a okolí, Yazd, Mashhad a okolí). Za 5 týdnů lze objet nejznámější místa celého Iránu: Teherán, Khuzestán, Esfahán, Yazd, Kermán (vč. Máhánu), Bandar-é Abbás, Bam, Mashhad a okolí, pobřeží Kaspického moře a Tabriz. Pokud se rozhodnete pro trekking v horách (výstup na Dámávand, Sabalan, Oshurán, Taftán), počítejte s 5–10 dny.

MARTINA MANDOVÁ

Foto: Jana Vlnářová

TIMEX

Vánoční nabídka hodinek

HELIX

sleva 33%

nabídka na www.timex.cz

funkce hodinek HELIX

- digitální kompas
- výškoměr
- teploměr
- barometr
- tloušťkoměr

GANGA 2003

► Dokončení ze str. 9

16. červenec

Jedeme se do Harsilu podívat se na přítok nazývaný Jalandhardi Gad. Je to horský potok s malým průtokem a šestimetrovým vodopádem na začátku. Hruzdá s Kopečkem si prohlíží vodopád a říkají, že ho zitra sjezdou. Jedeme sbírat síly na další den, kdy si zapíšeme další prvojezd.

17. červenec

Dojezdová cesta pro automobil chybí, a tak musíme ujit pět kilometrů podél řeky k vodopádu pěšky s loděmi na zádech. U cíle vidíme, že je o třicet centimetrů víc vody než včera. Zvažujeme, jestli má cenu zkoušet se s vodopádem poprat. Odhodlávají se jen Hruzdá a Kopeček. Hruzdá a nájíždí jako první a dopadá těsně vedle skály, která ho připravuje o pádlo. Bez pádla eskymuje. Tahám ho ven z válce pod vodopádem. Je v pohodě, ale chce varovat Kopečka, aby raději neskákal. Je už pozdě, Kopeček je na hraně a skáče pod vodopád nádherným buřem. Padající voda mu strhává šprajdu, musí z lodí ven a spodní proud ho žene do jeskyně pod vodopádem. My to nevíme a házíme mu záchranné pytličky přímo do vodopádu. Po nějaké době házet přestáváme. Je konec, jedeme domů – proběhne mi hlavou.

Nštěstí Ondra hází pytlík i pod padající vodu, na šestý pokus ho Kopeček chytá a my ho taháme ven. Jeho pádlo zůstává v jeskyni. Jedeme dál. Nasedáme pod vodopádem, obtížnost je na samé hranici sjízdnosti. Žany (Martin Doležal) vyplavává na prvním skoku, dostává se na břeh, ale jeho loď mizí v dále. Jsme na vodě už pouze čtyři. Ostatní jdou raději pěšky. Po chvíli mizí někde za zatáčkou Hruzdá. Jsou tu se mnou už jen Ondra Kroupka a Kopeček. Ondra Kroupka si jde prohlédnout terén. Vrací se s tím, že osm set metrů je v pohodě a pak je skok, nad kterým se musíme zastavit. Jede první. Míží za zatáčkou, plave, ztrácí loď i pádlo. Loď chytí až po deseti kilometrech, pádlo se nenajde. Po eskymáku si to namířím na břeh, končím. Vedle mě to do břehu píchne i Kopeček a sděluje mi, že „je to fakt hustý“. Prohlížíme si skok. Jdú k nám místní vojáci a vyhazují nás z řeky, je zde prý vojenské pásmo. Balíme a mizíme z městečka pryč. V první vesničce nakupujeme indické deky a pokračujeme podél nesjízdného úseku podívat se na sifon, kde řeka mizí ve skále. Obrovský vír (vešel by se do něj autobus) vucává celou řeku pod kámen a z druhé strany tryská obrovský gejzír. Fantastická podívaná, nachytaná samotnou přírodou. O pár metrů níže potkáváme tančící poutníky, kteří nám nabízejí kokosové kuličky roztočivé chuti. Ondra Kroupka se pouští do tance společně s nimi a všichni ho povzbuzují. Zastavujeme se ještě v městečku s přírodní lázněmi. Setkáváme se tam se svatým mužem Big Babou, jedním z nejznámějších v Indii.

18. červenec

Ráno opouštíme Gangu a jedeme k prameni Yamuny, dalšího přítoku Gangy. Po celodenní cestě přes hory přijíždíme do městečka pod Yamnotri, místem, kde Yamuna pramení. Přespáváme v dřevěné ubytovně a ráno se po dlouhém vyjednávání jepeem vydáváme k posvátnému místu Yamnotri. Silnice končí, pokračujeme pěšky po úzké vybetonované cestičce, mezi poutníky, kteří se jdou v teplém prameni Yamuny vykoupat. Říká se, že kdo se v něm vykoupe, umře bezbolestnou smrtí. Po několika hodinách nás zastihne průtrž mračen. Dáváme si čaj, oplachujeme se v prameni a v zakoupených pláštěnkách pádíme dolů.

19. červenec

Ráno nasedáme na spodním úseku Yamuny. Je hodné vody, modlíme se, aby to nebylo moc těžké. Hned první válec prověříme naší zručností, bez problémů, s pár eskymáky, projíždíme. Po několika metrech zastavujeme, Žany zastavit nestačí a cváká se o strom. Plave. Je bez lodí, a tak ho posíláme na silnici. Fantomas také končí, bere Žanyho pádlo, které jsme chytli po několika metrech a jde také na silnici. Už jen v pěti pokračujeme přes obtížné pefeje k mostu, u kterého nás opouští Kódl (Karel Kubový). My jedeme ještě asi čtyři kilometry k místu, kde se řeka rozlévá do kraje. Místní obyvatelé nám říkají, že v městečku 10 km po proudu našli loď. Bez telefonu a internetu slušná rychlost šíření zpráv. Vyzvedáme loď a přejíždíme do dalšího údolí na řeku Tons.

20. červenec

Je to sice jen pár kilometrů, ale cestujeme zase celý den. Přijíždíme k národnímu parku Govind. Vstupné je opravdu nekřesťanský vysoké. Vracíme se o kilometr níže a přespáváme v borovicovém hájku. Ochránci parku nás upozorňují na tygra, který zde žije a může se objevit. Nštěstí se s námi tygr osobně seznámit nechce. Nasedáme na vodu u pefeje s obrovskými válci. Horní úsek se nedá projet, a tak to zkoušíme

až v polovině bez Kódl, který dochází k závěru, že přecenil své schopnosti. Ani se mu nevidíme, je to opravdu hrozné. Žany dělá záchranu a Fantomas pomáhá Petrovi Kašparovi točit. Kopeček nemá svůj den, eskymuje. My ostatní projíždíme v pohodě. Sjíždíme dnes jen pár kilometrů nesukutečných pefej v posledních dvou stupních obtížnosti.

21. červenec

Jedeme v pěti lidech rozbuřenými pefeji Tonsu. Dravá řeka s velkým průtokem nám dává celkem zabrat. Kódl nás jistí ze břehu a ostatní točí a fotí. Ondra Kroupka si dává rodeo ve válci, který ho při průjezdu zadržel. Končíme na pefeji nejtěžší obtížnosti, Hruzdá tam nepřežijí vínu, ztrácí pádlo a bez něj eskymuje. Koupeme se pod kaskádou a jedeme navazovat. Po cestě k autobusu nacházíme lebkou vdniho buvola, se kterou se někteří na památku fotí. Vracíme se zpátky na Gangu.

22. červenec

Zbývají nám poslední dva úseky Gangy a potom městečko Tehri. Jedeme všichni kromě Filouse, který má poraněnou nohu. Máme dnes štěstí na skvělé velké vlny, klíčková níže vodními válci se stává nanejšť zábavnou hrou. Surfujeme a užíváme si poslední kilometry řeky. Spokojení dojíždíme k přítoku Japgharti, který nám poskytuje příležitost ke koupeli a očištění. Nyní Gangu opouštíme a jedeme na horní úsek tohoto přítoku.

23. červenec

Ráno se koupeme a chystáme se na sjezd kamenitého přítoku se skoky korsického stylu. Je to super, potřebujeme si od vodnaté řeky odpočinout. Nádherné skoky mezi kameny nás doslova naplňují blažeností. Máme před sebou vodopád. Po důkladné prohlídce ho sjíždíme jen ve třech. Kopeček s Hruzdou krásnými bufy projíždí mezi skalami, já kvůli špatnému nájezdu padám, kámen pod vodopádem mi strhává špricku, plavu. Kilometr honíme moji loď a přítom ztrácíme náhradní pádlo. Mezitím Fantomas zahlédne orla, který něco unáší. Pokračujeme v dalších pefejích, na jedné z nich Kódl zůstává mezi kameny. Třhá šprajdu a dostává se bez problémů ven. Při vyprošťování lodí se nám zasekne házečka a musíme ji pfeřhnout. Kempujeme u mostu, děláme si první oheň. Těšíme se na poslední úsek Gangy před přehradou.

24. červenec

Spouštíme se do kaňonu po lanech a jedeme posledních 10 kilometrů řeky. Po cestě je svatozánek, s místními svatými muži tam popijeme čaj uvařený z vody přímo z Gangy. Můžu říci, že to byl jeden s nejlepších čajů, co jsem kdy pil. Dál po řece vidíme zřejmé obřadní místo, jsou tam hliněné nádoby a kinzál na obelávaní rýžových polí. Vše si bereme sebou jako suvenýry. Vjíždíme do přehrady a pádlujeme k hráz, kde stojí náš autobus. Zapíšeme poslední úsek indickým rumem. Máme to za sebou. Prohlížíme si městečko Tehri, které zcela zaplněná přehrada zatopí, a přejíždíme do nového Tehri, které je vybudováno místo starého Tehri.

25.–31. červenec

Prohlídky pamětihodností, loučení, odlet domů.

FILIP JANČAR

Prodejní místa: České Budějovice: INOUT, Šrokl 17; BARY H, Kanovnická 1 • Domažlice: SPORT PODESTAT, nám. Míru 64 • Liberec: NYC SPORT, Skatní 493/1 • Malá Morávka: JOSEF FIGURA, Malá Morávka 256 • Olomouc: MADER SPORT, Demotova 20 • Spindlerův Mlýn: ROSSISPORT, Spindlerův Mlýn 276 • Teplice: SURF-SPORT, 14. října 104/1 • Valašská Mezihoří: INTER SPORT – YRROS, Moštný 102 • Vrchlabí: ZEMAN, spol. s r.o., Krasná 32

Výhradní distributor pro ČR a SR:
TERMI, spol. s r.o., Hájecká 12, 618 00 Brno
tel.: 548 212 424, fax: 548 217 559, e-mail: halti@termec.com

HALTI

SUMMIT
výškoměr

3 990,-

- vysočina a nadmořská výška
- rychlost větru a teplota vzduchu
- rychlost teploty vody a vzduchu
- barometrický tlak
- časovač
- světelná funkce
- vodotěsnost
- baterie

www.kupHodinky.cz

www.kupHodinky.cz